



poniedziałek, 21.04.2025

10 najważniejszych wydarzeń pontyfikatu papieża Franciszka

10 najważniejszych wydarzeń pontyfikatu papieża Franciszka

Fot. IPAW/Backgrid/East News

Zmarł papież Franciszek. Odszedł o godz. 7.35 do Pana. Miał 88 lat. Argentyński kardynał Jorge Mario Bergoglio, który od 13 marca 2013 był 266. biskupem Rzymu, miał w chwili wyboru 76 lat i do tego czasu przez 16 lat był metropolitą swego rodzinnego miasta – Buenos Aires. Publikujemy 10 kluczowych wydarzeń pontyfikatu.

1. Adhortacja „Evangelii gaudium”

26 listopada 2013 r. odbyła się prezentacja adhortacji „Evangelii gaudium”. Stanowi ona podsumowanie zgromadzenia zwyczajnego Synodu Biskupów nt. nowej ewangelizacji, które odbyło się w Watykanie w dniach 7-28 października 2012 r. Zarazem jest to dokument programowy pontyfikatu Franciszka, o czym pisze sam papież.

„Marzę o wyborze misyjnym zdolnym przemienić wszystko, aby zwyczaje, style, rozkład zajęć, język i wszystkie struktury kościelne stały się odpowiednim kanałem bardziej do ewangelizowania dzisiejszego świata niż do zachowania stanu rzeczy” – wyznaje Franciszek.

Kościół ma być w „permanentnym stanie misji”. Wymaga to rezygnacji z wygodnego przekonania, że „zawsze się tak robiło”. Za każdym bowiem razem, „gdy staramy się powrócić do źródeł i odzyskać pierwotną świeżość Ewangelii, pojawiają się nowe drogi, twórcze metody, inne formy wyrazu, bardziej wymowne znaki, słowa zawierające nowy sens dla dzisiejszego świata”

Franciszek postuluje, by od ołtarza mówiło się bardziej o łasce niż o prawie, bardziej o Jezusie niż o Kościele, bardziej o Słowie Bożym niż o papieżu. Chodzi mu o wyrażanie niezmiennych prawd w sposób pozwalający przylgnąć do nich sercem.

Wszelkie struktury kościelne mają stać się bardziej misyjne. Dlatego papież zachęca je „do wejścia w zdecydowany proces rozeznania, oczyszczenia i reformy”. Także papieństwo i centralne struktury Kościoła powszechnego są wezwane do takiego nawrócenia. Franciszek ponawia więc prośbę bł. Jana Pawła II o pomoc w znalezieniu nowego sposobu sprawowania prymatu.

2. Encyklika „Laudato si”

18 czerwca 2015 r. ukazała się pierwsza w dziejach Kościoła encyklika całkowicie poświęcona ochronie naturalnego środowiska człowieka – „Laudato si”. Franciszek przypomniał w niej, że każdy z nas jest częścią przyrody i od niej zależy, a obecne zagrożenia wymagają zdecydowanego „nawrócenia ekologicznego”.



Za głównego winowajcę kryzysu ekologicznego uznał skrajny konsumpcjonizm. Oceniał, że w sprawie zmian klimatycznych mamy do czynienia ze zróżnicowaną odpowiedzialnością i konieczna jest w tej dziedzinie postawa globalnej solidarności. Postulował „ekologię ludzką”, czyli „niezbędną relację życia człowieka z prawem moralnym, wpisanym w jego naturę”. Nie można mówić o zrównoważonym rozwoju bez solidarności między pokoleniami, bez troski o to, jaką ziemię przełączymy naszym następcom. Podkreślił, że „nie da się pogodzić obrony przyrody z usprawiedliwianiem aborcji”. Jednocześnie skrytykował te ruchy ekologiczne, które walczą o ochronę przyrody, nie stosując tych samych zasad do życia ludzkiego.

3. Adhortacja apostolska „Amoris laetitia”

8 kwietnia 2016 r. ogłoszono posynodalną adhortację papieża Franciszka „Amoris laetitia”. Jest ona podsumowaniem XIV Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego Synodu Biskupów nt. rodziny, które odbyło się w październiku 2015 r. Najwięcej polemik wzbudził jej rozdział VIII zatytułowany „Towarzyszyć, rozpoznać i włączyć to, co kruche”, dotyczący sytuacji osób rozwiedzionych żyjących w nowych związkach. Papież zwraca w nim uwagę na „niezliczoną różnorodność sytuacji” osób, które rozwiodły się i zawarły ponowny związek cywilny. W trosce o ich dobro duchowe konieczne jest rzetelne rozeznanie ich sytuacji, biorąc pod uwagę fakt, że stopień odpowiedzialności nie jest taki sam za każdym razem.

Franciszek mówi o potrzebie odniesienia normy ogólnej do konkretnych osób i ich szczegółowych sytuacji i zaznacza, że duszpasterskie towarzyszenie osobom będącym na drodze rozeznania musi odbywać się „zgodnie z nauczaniem Kościoła i wytycznymi biskupa”. W procesie tym nie może zabraknąć przeprowadzenia rachunku sumienia, obiektywnej analizy sytuacji dzieci i opuszczonego współmałżonka, prób i możliwości pojednania, uwzględnienia konsekwencji nowej relacji wobec pozostałej rodziny i lokalnej wspólnoty wiernych. Chodzi o właściwą ocenę i rozważny wybór. Rozeznawanie jako dynamiczny proces zawsze powinno być otwarte na nowe etapy rozwoju i nowe decyzje podjęte w sumieniu, a pozwalające na zrealizowanie ideału w pełniejszy sposób.

Szerokim echem odbił się upubliczniony list pt. „Dubia” [Wątpliwości]. W poszukiwaniu wyjaśnień: apel o rozwiązanie węzłów w „Amoris laetitia”. Kardynałowie: Amerykanin Raymond Leo Burke, Niemcy – Walter Brandmüller i Joachim Meisner oraz Włoch Carlo Caffarra wyrazili wątpliwości dotyczące niektórych punktów papieskiej adhortacji, m.in. czy obecnie można w pewnych wypadkach udzielać rozgrzeszenia i w konsekwencji dopuszczać do Komunii św. osoby, które mając zawarty ważny związek małżeński, żyją z inną osobą i współżyją z nią seksualnie. Purpuraci podkreślili, że celem ich inicjatywy jest „kontynuowanie refleksji i dyskusji” z udziałem „całego Ludu Bożego”

W wywiadzie dla włoskiego dziennika katolickiego „Avvenire”, odpowiadając na pytanie dotyczące pewnych krytyk adhortacji, Franciszek wyraził przekonanie, że głównym celem misji Kościoła jest przekazywanie ludziom miłosiernego planu Boga. Zauważył, że podczas Soboru Watykańskiego II Kościół poczuł swoją odpowiedzialność, by być w świecie żywym znakiem miłości Ojca, zaś w konstytucji „Lumen gentium” powrócił do swych źródeł – Ewangelii. Zatem w centrum jego przepowiadania jest nie tyle pewien legalizm, ile osoba Boga, który we wcieleniu Syna stał się Miłosierdziem.

4. Światowe Dni Młodzieży w Krakowie



Franciszek przebywał z pięciodniową wizytą w Polsce. Jego wizyta apostolska związana była głównie ze Światowymi Dniami Młodzieży, które przebiegały pod hasłem: „Błogosławieni miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią”. Podczas pobytu w naszym kraju Franciszek uczcił też na Jasnej Górze 1050. rocznicę Chrztu Polski, modlił się w przejmującym milczeniu na terenie byłego niemieckiego obozu Auschwitz-Birkenau i odwiedził chore dzieci w krakowskim szpitalu.

Podczas czuwania na Campus Misericordiae Franciszek mówił o paraliżu naszych czasów – „myleniu szczęścia z kanapą”, ogołacającym nas z wolności. Przestrzegł przed życiem w uśpieniu, narkotycznym odurzeniu i ośpieniu. Podczas Mszy wieńczącej ŚDM z udziałem ponad 1,5 mln wiernych zachęcił młodych ze wszystkich kontynentów, by Ewangelia była ich „nawigatorem” na drogach życia.

Jego słowa i gesty były przyjmowane przez młodych bardzo serdecznie. Franciszek przemawiał do nich nie tylko podczas Mszy św. i nabożeństwa drogi krzyżowej, ale też – trzykrotnie – ze słynnego okna papieskiego przy Franciszkańskiej, kierując do słuchaczy bardzo konkretne rady i wskazówki na temat życia, małżeństwa, choroby, przemijania i cierpienia

5. Jubileusz Miłosierdzia

8 grudnia 2015 r. Franciszek otworzył Jubileuszowy Rok Miłosierdzia, który potrwał do 20 listopada 2016 r. Nie wystarczy wierzyć, „że Jezus jest Królem wszechświata i centrum historii, nie czyniąc Go Panem naszego życia: wszystko to jest próżne, jeśli Go nie przyjmimy osobiście i jeśli nie przyjmimy także Jego sposobu panowania” – mówił Franciszek w czasie Mszy św. odprawionej na placu św. Piotra na zakończenie obchodów Jubileuszu Miłosierdzia. Z papieżem Eucharystię koncelebrowało m.in. 16 kreowanych dzień wcześniej purpuratów. Symbolicznym aktem zakończenia Jubileuszu było zamknięcie Drzwi Świętych Bazyliki św. Piotra w Watykanie.

W czasie obchodów jubileuszowych Ojciec Święty rozesłał na cały świat 1071 kapłanów misjonarzy miłosierdzia (w tym 76 z Polski), którym udzielił władzy rozgrzeszenia z grzechów zastrzeżonych Stolicy Apostolskiej i powierzył zadanie głoszenia „radości przebaczenia”. Przyznał także wszystkim księżom prawo do rozgrzeszania z grzechu aborcji. Specjalną inicjatywą były też sobotnie audyencje jubileuszowe organizowane 11 razy, niezależnie od środowych audyencji ogólnych.

Od stycznia do listopada papież raz w miesiącu odbywał piątki miłosierdzia, aby zwrócić uwagę na potrzebę pełnienia uczynków miłosierdzia co do duszy i co do ciała. W ramach tej inicjatywy spotykał się z chorymi, uzależnionymi, z ludźmi zepchniętymi na margines, odwiedzając ich zazwyczaj w placówkach, które świadczą im pomoc. Siedem takich spotkań odbyło się w Rzymie, a po jednym w Ciampino, Castel Gandolfo, Grecji i Polsce. Choć jubileusz obchodzony był we wszystkich diecezjach świata, to jednak wielu katolików przybyło z tradycyjną w latach świętych pielgrzymką do Rzymu. Przechodzili oni przez Drzwi Święte (tym razem zwane Bramą Miłosierdzia) w czterech papieskich bazylikach Wiecznego Miasta: św. Piotra w Watykanie, św. Jana na Lateranie, Matki Bożej Większej i św. Pawła za Murami. Przez pierwsze z nich przeszło co najmniej 21 212 926 osób.

6. Szczyt ws. ochrony małoletnich

Odpowiedzialność biskupów, synodalność i kolegialność w rozliczaniu oraz transparentność to tematy, wokół których debatowano w dniach 21-24 lutego 2019 r. podczas szczytu na temat ochrony małoletnich w Kościele przed wykorzystywaniem seksualnym. Na



zakończenie spotkania z przewodniczącymi episkopatów z całego świata Franciszek zaapelował do wszystkich władz i poszczególnych osób o kompleksową walkę przeciwko wykorzystywaniu małoletnich. W zgromadzeniu wzięło udział – pod przewodnictwem papieża Franciszka – 190 osób, w tym 114 przewodniczących (lub ich zastępców) krajowych konferencji biskupich, 14 zwierzchników katolickich Kościołów wschodnich, 22 wyższych przełożonych zakonnych męskich i żeńskich, prefekci i przewodniczący urzędów Kurii Rzymskiej, przedstawiciele Rady Kardynałów, moderatorzy i głoszący konferencje.

W kontekście wykorzystywania seksualnego małoletnich bardzo ważnym papieskim dokumentem był opublikowany w maju 2019 r. List apostolski „Vos estis lux mundi” wprowadzający przepisy prawne usprawniające ściganie przestępstw seksualnych, mające obowiązywać w całym Kościele powszechnym. Nakładają one na konferencje episkopatu obowiązek ustanowienia w ciągu roku łatwo dostępnych dla każdego procedur składania powiadomień o przestępstwach seksualnych w Kościele. Ponadto w grudniu tego roku Franciszek wydał dekret znoszący tajemnicę papieską w sprawach dotyczących nadużyć wobec małoletnich, przemocy na tle seksualnym oraz pornografii dziecięcej.

7. Katolicko-muzułmański dokument o braterstwie

„Uczyn mnie narzędziem Twojego pokoju” – pod takim hasłem w dniach 3-5 lutego 2019 r. Franciszek odwiedził Zjednoczone Emiraty Arabskie. Głównym celem tej wizyty był udział w spotkaniu międzyreligijnym, na którego zakończenie papież podpisał z wielkim imamem Al-Azharu w Kairze dokument „Braterstwo między ludźmi dla pokoju na świecie i wspólnej koegzystencji”. Dokument ma stanowić kamień milowy w relacjach pomiędzy chrześcijaństwem i islamem. Jest też stanowczym apelem do przywódców światowych o poważne zaangażowanie w promowanie kultury tolerancji, współistnienia i pokoju, tak potrzebnej wobec kryzysu współczesnego świata pogrążonego w zepsuciu moralnym, zanikaniu wartości duchowych i poczucia odpowiedzialności.

Dokument mówi „nie” instrumentalizacji religii i używaniu imienia Boga do usprawiedliwienia zabójstw, wygnania, terroryzmu i ucisku. Potwierdza, że pluralizm religijny jest wolą Bożą i dlatego nikt nie może być zmuszany do przyjęcia danej religii oraz że ludzie wyznający różne religie mają te same prawa obywatelskie. Chrześcijanie oczekują, czy w imię podpisanej deklaracji islam będzie religią dialogu, braterstwa i pokoju.

Był to pierwszy pobyt głowy Kościoła katolickiego w tym kraju i w ogóle na Półwyspie Arabskim, sercu islamu. Po raz pierwszy też papież odprawił katolicką Mszę św. dla 180 tys. osób. Ta podróż należy do „niespodzianek” Boga. Chwalmy Go więc i Jego Opatrzność i módlmy się, aby rzucone ziarno wydało owoce zgodnie z Jego świętą wolą – powiedział Franciszek o swojej wizycie.

8. Encyklika „Fratelli tutti” – o braterstwie i przyjaźni społecznej

4 października 2020 r. Franciszek ogłosił swoją trzecią encyklikę „Fratelli tutti” – o braterstwie i przyjaźni społecznej. Ten zasadniczy dokument na rzecz globalnej reorientacji po pandemii koronawirusa papież podpisał dzień wcześniej w Asyżu. „Bardzo pragnę, abyśmy w tym czasie, w którym przyszło nam żyć, uznając godność każdej osoby ludzkiej, byli w stanie na nowo ożywić wśród wszystkich światowe pragnienie braterstwa” – napisał Ojciec Święty. Podkreślił, że encyklikę pisał w chwili wybuchu pandemii koronawirusa, która uwypukliła „niezdolność do wspólnego działania. Wymienił niepowodzenia różnych form integracji i rozpalanie się na nowo dawnych konfliktów, ograniczenia globalizacji jedynie do wymiaru gospodarki rynkowej, sprowadzającej ludzi do roli



konsumentów lub obserwatorów, lansującej jednolity wzorzec kulturowy. Papież zaapelował także o dążenie do rozwoju etycznego, gdyż „jeśli tak się nie dzieje, przekazywany jest egoizm, przemoc, korupcja w jej różnych formach, obojętność, a ostatecznie życie zamknięte na wszelką transcendencję i ograniczone korzyściami indywidualnymi”. Zachęcił także do współpracy regionalnej mniejszych państw, by chronić się przed dyktatem ze strony silniejszych.

W encyklice Franciszek podkreślił znaczenie, jakie dla budowania braterstwa i przyjaźni społecznej ma dialog, który nie jest gorączkową wymianą zdań na portalach społecznościowych, czy nagłaśnianiem faktów i twierdzeń w mediach, dyskwalifikującym przeciwnika. Ojciec Święty odrzuca relatywizm i konieczność prowadzeniu dialogu w prawdzie, demaskując różne sposoby manipulacji, zniekształcania i ukrywania prawdy. Wskazuje na rolę religii w służbie braterstwu. Podkreślił, że żadnej religii nie można łączyć z przemocą, która opiera się na wypaczeniach poglądów religijnych. Zaapelował o zaprzestanie wspierania terroryzmu, poszanowanie sakralnego charakteru każdego życia ludzkiego.

9. Reforma Kurii Rzymskiej

5 czerwca 2022 roku weszła w życie konstytucja apostolska „*Praedicate Evangelium*” o Kurii Rzymskiej i jej posłudze Kościołowi w świecie. Jest ona owocem ponad ośmiu lat pracy Rady Kardynałów, powołanej w 2013 roku jako organ doradczy papieża w przeprowadzeniu reformy Kurii Rzymskiej i rządzeniu Kościołem. Nowa konstytucja całkowicie uchyla i zastępuje dotychczas obowiązującą konstytucję apostolską „*Pastor Bonus*”, wydaną w 1988 roku przez św. Jana Pawła II. Sankcjonuje ona zmiany w Kurii Rzymskiej wprowadzone za pontyfikatu Franciszka. Wnosi także kilka nowości: zastąpienie dotychczasowych kongregacji i papieskich rad – dykasteriami i połączenie kilku urzędów kurialnych, umożliwienie kierowania dykasteriami ludziom świeckim, a także pierwszeństwo ewangelizacji w pracy Kurii Rzymskiej. W miejsce dotychczasowych 9 kongregacji, 3 dykasterii i 5 papieskich rad utworzono 16 dykasterii. Sekretariat Stanu nie jest już kierującą wszystkim superdykasterią, lecz – jako „sekretariat papieski” – ma pełnić rolę koordynującą działania wszystkich dykasterii i urzędów kurialnych.

Zjednoczenie w jednej dykasterii, kierowanej przez papieża, wiekowej Kongregacji Ewangelizacji Narodów i młodej Papieskiej Rady ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji, wskazuje na priorytetowe traktowanie głoszenia Ewangelii. Tekst konstytucji nawiązuje bezpośrednio do wytycznych Soboru Watykańskiego II, którego pierwotnym celem była odpowiedź na pytanie: jak głosić Ewangelię w epoce zmian, które następnie okazały się – jak mówi Franciszek – zmianą epoki?

Tym samym konstytucja nadaje kurii strukturę bardziej misyjną, tak, aby w coraz większym stopniu służyła Kościołom lokalnym i ewangelizacji. Podkreśla również, że kuria jest narzędziem w służbie Biskupa Rzymu, także dla dobra Kościoła powszechnego, a zatem dla episkopatów i Kościołów lokalnych: „Kuria Rzymska nie stoi pomiędzy papieżem a biskupami, lecz służy im w sposób właściwy zgodnie z naturą każdego z nich”.

Inny ważny punkt dotyczy duchowości: członkowie Kurii Rzymskiej są również „uczniami-misjonarzami”. Ponadto jako zwyczajny sposób pracy Kurii Rzymskiej została wskazana synodalność, którą należy coraz bardziej rozwijać. Konstytucja stanowi, że „każdy wierny może przewodniczyć dykasterii lub innemu organowi kurialnemu”, a więc także osoba świecka. Oznacza to, że ten, kto kieruje dykasterią lub innym organem kurii, nie posiada władzy ze względu na święcenia, ale ze względu na władzę powierzoną mu przez papieża i którą sprawuje w jego imieniu, niezależnie czy otrzymuje ją biskup, zakonnik czy osoba świecka. Potwierdza to, że władza



rządzenia w Kościele nie pochodzi z sakramentu święceń, ale z misji kanonicznej.

10. Synod Biskupów o synodalności

Pierwsza sesja XVI Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego Synodu Biskupów na temat: „Ku Kościołowi synodalnemu: Komunia, uczestnictwo, misja” odbyła się 4-29 października 2023 roku. Po raz pierwszy w gronie uczestników z prawem głosu, oprócz biskupów, znaleźli się również księża, osoby konsekrowane i świeckie, w tym kobiety – w sumie 70 osób niemających święceń biskupich, dotychczas bywających jedynie audytorami synodalnymi, którzy przysłuchiwali się obradom. Po raz pierwszy również synod miał trzy fazy: lokalną, kontynentalną i powszechną, rozłożone w czasie od 2021 do 2024 roku, zaś samo zgromadzenie synodalne zostało podzielone na dwie sesje: w 2023 i w 2024 roku.

W 2024 odbyła się w dniach 2-27 października druga i ostatnia sesja Synodu. Po raz pierwszy w całych obradach wzięło udział dwóch biskupów z Chin. Papież postanowił, że nie przygotuje posynodalnej adhortacji apostolskiej, lecz uzna za dokument końcowy wypracowany przez uczestników synodu za część Magisterium (oficjalnego nauczania Kościoła), choć „nie jako tekst normatywny, ale jako wytyczne dotyczące wyborów, których można dokonać”. Dokument przynosi szereg propozycji reform, które – jeśli zostaną wprowadzone w życie – mogą w dużej mierze zmienić oblicze Kościoła katolickiego, w tym panujące w nim relacje między duchownymi i świeckimi. Wymagać to jednak będzie nie tylko wskazanych w dokumencie zmian strukturalnych, ale przede wszystkim zmiany mentalności samych ochrzczonych. Zawarte w nim wskazania już teraz mogą być przyjęte w Kościołach lokalnych. Według kard. Jeana-Claude’a Hollericha, relatora generalnego zgromadzenia, decyzja ta była w istocie synodalna i „uosabia to, co zostało napisane w tym dokumencie”. Po raz pierwszy również do Rady Zwyczajnej Sekretariatu Generalnego Synodu Franciszek mianował dwie kobiety: s. Simonę Brambilla, sekretarza Dykasterii ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego i dr Marię Lię Zervino, członka Dykasterii ds. Biskupów.